

Aylık Ekonomik GeliŐmeler Raporu- Eylül 2022

DEİK Ekonomik AraŐtırmalar Direktörlüğü tarafından hazırlanan Aylık Ekonomi Bülteni ekte bilgilerinize sunulmaktadır. Bültende öne çıkan geliŐmeler Őu Őekildedir:

Türkiye:

- Türkiye ekonomisi 2022 yılının ikinci çeyreğinde %7,6 büyüdü. Bu dönemde, net dış talep ve yatırım kalemleri toplam GSYH büyümesinin yarısını oluşturarak büyümenin talep bileŐenleri itibarıyla dengeli geliŐtiğine iŐaret etti. Makine ve teğizat yatırımları ise %17,8 büyüyerek gelecek dönem üretim faaliyetleri için pozitif sinyal vermeye devam etti.
- Temmuz ayında sanayi üretimi yıllık %7,4 büyümüŐtür. Sektörel detayda 24 imalat sektörünün 18'inde yıllık üretim artışı kaydedilmiŐtir.
- Ağıustos ayında 47,4 olarak ölçülen Türkiye İmalat Satın Alma Yöneticileri Endeksi (PMI) Eylül ayında 46,9'a gerileyerek imalat sanayi faaliyetlerindeki temponun üst üste yedinci ay ivme kaybettiğine ve yavaşlamanın üçüncü çeyrek sonunda daha belirgin hale geldiğine iŐaret etti.
- SAMEKS Bileşik Endeksi ise Eylül ayında bir önceki aya göre 3,2 puan artarak 52,8'e ilerledi. Bu geliŐmede önceki ay 50 referans değerinin altına gerileyerek ivme kaybına iŐaret eden Hizmet Sektörü Endeksinin 1,6 puan artış kaydederek 51,1 seviyesine yükselmesi etkili olmuştur.
- Ağıustos ayında imalat sanayi kapasite kullanım oranı (KKO) 0,7 puan artarak %77,3 seviyesine ilerledi.
- TCMB Para Politikası Kurulu, 22 Eylül 2022 tarihli toplantısında faizi 100 baz puan indirerek %12'ye çekti.

- Reel Kesim Güven Endeksi, eylül 2022’de bir önceki aya göre 1,2 puan azalarak 100,2 seviyesine geriledi. Toplam sipariş alt endeksi bir önceki aya göre 6,8 puan gerilerek ağustos 2020’den beri en düşük seviyesinde gerçekleşti. Mamul stok alt endeksi ise 5,7 puanlık azalışla haziran 2015’ten beri en ilk kez 90 puanın altına düştü.
- Tüketici güven endeksi eylül ayında bir önceki aya göre 0,2 puan artarak 72,4 seviyesinde gerçekleşti. Gelecek on iki aya dair hane halkı maddi durum beklentisi aylık 1,2 puan yükselerek 74 puan olurken geçen on iki aya ilişkin hane halkı maddi durumu 0,8 puan azalarak 53 oldu.
- 2022 yılı Ağustos ayında ihracat önceki yılın aynı ayına göre (YY) %13,1 artarak 21,3 milyar USD, ithalat ise aynı dönemde %40,4 yükselerek 32,5 milyar USD oldu. 2022’un ilk 8 ayında ihracat önceki yılın aynı dönemine göre %18,2 artarak 165,6 milyar USD seviyesine yükselirken ithalat ise %40,7 artarak 239 milyar USD seviyesine ulaştı.
- 2022 yılı Temmuz ayında ihracat birim değer endeksi önceki yılın aynı ayına göre %6,2 artarak 114,3 değerini alırken, ithalat birim değer endeksi %27 artışla 149,3 olarak gerçekleşti.İhracat fiyatlarının ithalat fiyatlarına oranını ifade eden dış ticaret haddi ise 77 değeri ile şimdiye kadarki en düşük seviyelerde seyretmektedir.
- 2021’in Temmuz ayında 310 milyon USD açık veren cari işlemler dengesi, Temmuz 2022’de 4 milyar USD açık verdi. Böylelikle, cari açık 2022 Temmuz ayında yıllıklandırılmış bazda 36,6 milyar USD olarak gerçekleşti.
- 2022’nin Ağustos ayında TCMB’nin brüt döviz rezervleri önceki aya göre 10 milyar USD artışla 63,7 milyar USD olurken, altın rezervleri ise önceki aya göre 22 milyon USD artışla 40,2 milyar USD oldu. Toplam rezervler ise önceki aya göre 10 milyar USD artışla 111,2 milyar USD oldu.
- Tüketici fiyat endeksi eylül ayında bir önceki aya göre 3,2 puan artarak %83,5 oldu. Çekirdek B endeksinde (%74,6) yükseliş 2,1 puan olurken dayanıklı mal enflasyonu (%90) eylül ayında 1,8 puanlık azaldı.
- Özel kapsamlı C endeksinin son üç aylık ortalaması, eylül ayında bir önceki aya göre 3,6 puan artarak %65,3 seviyesine yükseldi.
- Gıda enflasyonu bir önceki yılın aynı dönemine göre %93 olurken bir önceki aya göre enflasyondaki yükseliş 2,8 puan oldu. Enerji enflasyonu ise yıllık bazda %133 olurken enerji ve gıda dışı mallar için enflasyon eylül ayında %78,7 olarak gerçekleşti.
- Hizmet enflasyonu eylül ayında bir önceki aya göre 3,5 puan artarak %57,8 seviyesinde gerçekleşti. Ulaştırma ve kira enflasyonları ağustos dönemine göre sırasıyla 7,7 ve 5,4 puan artarak sırasıyla %98 ve %36 oldu. Lokanta enflasyonu ise aynı dönemde 0,4 puanlık artışla %81,3 seviyesinde gerçekleşti.

- 23 Eylül 2022 haftasında bankacılık sektörü yıllık kredi büyüme oranı aylık 1,6 puan düşerek %68'e geriledi. Kur etkisinden arındırılmış yıllık kredi büyüme oranı ise önceki ayın 0,5 puan üzerinde, %32 seviyesinde hesaplandı.
- Tüketici kredileri yıllık büyümesi, ihtiyaç kredileri öncülüğünde, %30 seviyesine seyretti. Kur etkisinden arındırılmış ticari krediler yıllık büyüme oranı ise önceki aya göre 0,1 puan artarak %29,6 ile son yılların en yüksek seviyesinde hesaplandı.
- İhtiyaç kredisi faiz oranı aylık 1,8 puan düşerek %32,1'e gerilerken, konut kredisi faiz oranı ise aylık 2,7 puan artarak %20,5'e yükseldi.
- 23 Eylül haftasında TL cinsi ticari krediler ortalama faiz oranı önceki aya göre 5,6 puan düşerek %20,5'e gerilerken, USD cinsi ticari kredi faiz oranı aylık 0,5 puan artarak %8,8'ya yükseldi.
- 2022 yılı Ağustos ayı bütçe geliri 305,9 milyar TL, bütçe gideri 302,3 milyar TL olarak gerçekleşmiş böylece ay içinde 3,6 milyar TL bütçe fazlası verilmiştir. Ocak-Ağustos döneminde ise, bütçe gelirleri 1.768 milyar TL, bütçe giderleri 1.735 milyar TL olarak gerçekleşerek 33,1 milyar TL bütçe fazlası verilmiştir.
- KKM maliyeti Mart-Temmuz döneminde 60,5 milyar TL olarak gerçekleşmişti. 2022 Ağustos ayında ise KKM maliyeti 15 milyar TL seviyesinde gerçekleşmiş; toplam KKM maliyeti ise 75,6 milyar TL'ye yükselmiştir.

Küresel:

- Fed 21 Eylül 2022 tarihli politika toplantısında faiz oranını 75 baz puan artırarak %3-3,25 olarak belirledi. Powell konuşmasında enflasyonu %2 seviyesine getirmek için gerekli sıkılaşıma devam edeceklerini belirtti. Fed'in tahminlerinde yıl sonu faiz oranı %4,4 olarak açıklandı.
- ABD ekonomisi, 2022 yılının ikinci çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre %1,7 büyüdü. Öte yandan, çeyreklikten yıllıklandırılmış verilere göre ABD ekonomisi iki çeyrek üst üste daraldı ve teknik resesyona girdi. Hane halkı harcamalarındaki artış ekonominin daha sert bir resesyona girmesini önlerken yatırımlar bir önceki çeyreğe göre yıllıklandırılmış verilere göre %13,2 daraldı.
- 2021 yılının ilk yedi ayında 470 milyar USD açık veren ABD mal ve hizmet ticareti açığı 2022 yılının aynı döneminde 607 milyar USD seviyesine yükseldi. Mal ticaretinde açık 2021 yılının ilk yedi ayında 620 milyar USD olurken 2022'nin aynı döneminde 743 milyar USD olmuştur.
- ABD'de enflasyon haziran ayındaki %9,1'lik zirvesinden sonra ağustos ayında %8,3 seviyesine geriledi. Gıda enflasyonu %11,4 olurken enerji enflasyonu %23,8 seviyesinde gerçekleşti. Çekirdek enflasyon ise %6,3 oldu.

- 2021 yılının ilk sekiz ayında 370 milyar USD dış ticaret fazlası veren Çin, 2022 yılının aynı döneminde 572 milyar USD dış ticaret fazlası verdi. 12 aylık fazla ise 890 milyar USD seviyesinde gerçekleşti.
- Çin'de tüketici enflasyonu Ağustos 2022'de %2,5 olarak gerçekleşti.
- Japonya ekonomisi 2022 yılının ilk iki çeyreğinde sırasıyla %0,6 ve %1,6 büyüdü.
- Japonya'da yıllık tüketici enflasyonu %3 ile Eylül 2014'ten beri en yüksek seviyede gerçekleşti.
- Japonya'da 12 aylık dış ticaret açığı 14,3 trilyon JPY olarak gerçekleşti.
- Avro Bölgesi sanayi üretimi, geçen ay gerçekleşen ılımlı büyümeden (%1,1) sonra Temmuz ayında %2,3 daralmıştır.
- Avro Bölgesi bileşik PMI Temmuz ayında 0,7 puan azalarak 48,2'ya gerileyerek son 20 ayın en düşük seviyesinde gerçekleşmiştir.
- Avro Bölgesi dış ticareti Temmuz 2022'de 33,9 milyar EUR açık vermiştir. Böylelikle, dokuz ay üst üste dış ticaret açığı verilmiştir.
- Bir önceki ay %0,5 daralan Rusya sanayi üretimi bu ay da %0,1 daraldı ve %0,9 olan piyasa beklentisinin altında gerçekleşti.
- Rusya'da TÜFE Ağustos ayında %15,1'den %14,3'e gerileyerek Mart 2022'den bu yana en düşük seviyeye ulaşmış oldu.

Eylül Ayı Gündemi:

- Ziraat Bankası, Halkbank ve Vakıfbank, Rusya'nın Mir ödeme sisteminden ayrılma kararı aldı. Daha önce de İş Bankası Mir ödeme sisteminden ayrılmıştı.
- Ticaret Bakanı Mehmet Muş, ihracatçıların finansman yükünü ortadan kaldırmak için Ticaret Bakanlığı koordinasyonunda Türk Eximbank ve İhracatı Geliştirme AŞ'nin katılımıyla prefinansman ve teminata yönelik bir model geliştirdiklerini belirtti.
- İsrail Dışişleri Bakanlığı Atama Komitesi, Ankara Büyükelçiliği Maslahatgüzarı Irit Lillian'ın büyükelçi olarak atanmasına karar verdi.
- Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan'la yaptığı ikili görüşmenin ardından "Türkiye'ye sevk edilen Rus gazının yüzde 25'inin Rus rublesi ile ödeneceğini, bu konuda yapılan anlaşmanın kısa sürede yürürlüğe gireceğini" açıkladı.
- Şangay İş Birliği Örgütü, üye ülkelerin ikili ticaret anlaşmalarında ulusal para birimlerinin kullanım oranının artırılmasında anlaştı.
- Türk müteahhitler ağustos ayında yurtdışında 40 yeni proje sözleşmesi imzaladı. Ocak-Ağustos döneminde alınan toplam proje sayısı 196'ya ulaştı. Ağustostaki projelerin toplam bedeli 877 milyon dolar olarak gerçekleşirken, ilk 8 ayda üstlenilen projelerin toplam

bedeli ise 6,8 milyar dolar oldu. 2021'in aynı döneminde bu tutar 9 milyar dolardı.

- İhracatçının finansmana erişimini teminatsız sağlamak amacıyla kurulan ve ihracatçının KGF'si olarak tanımlanan İGE, sermaye ve ortaklık yapısını genişletti. 20 özel ve kamu bankası İGE hissesinin yüzde 20'sine ortak oldu
- 2023-2025 dönemi ekonomik hedefleri kapsayan Orta Vadeli Program (OVP) açıklandı. OVP'ye göre büyüme bu yıl yüzde 5 olacak. Kişi başına gelirin bu yıl sonunda 9 bin 485 dolar olması hedefleniyor. OVP'de büyümenin 2023'te yüzde 5, 2024 ve 2025'te yüzde 5,5 olması öngörüldü. Enflasyonun ise 2023'te yüzde 24,9, 2024'te yüzde 13,8, 2025'te yüzde 9,9 olması hedeflendi.
- Goldman Sachs ekonomistleri 2022 Türkiye büyüme tahminini yüzde 3,5'ten yüzde 5,5'e, cari açık tahminini ise 36 milyar dolardan 45 milyar dolara yükseltti.
- Birleşik Arap Emirlikleri, bu sene Hindistan, İsrail ve Endonezya'nın ardından Türkiye ile de serbest ticaret anlaşması imzalayacaklarını duyurdu.